

حمیده گودرزی

مرگ با داروی نشاط آور

* در سال ۱۹۸۵ مصرف لیزر استاتیسی در آمریکا ممنوع شد
* مرگ ناشی از مصرف اکس هولی در سه دهه اخیر رایج‌تر است

چندین میلیون مواد مخدر دیگر نسبت انتشار گذاشتند. میتوانند از اکس هولی، سازمانی ایستادن، سرمه، داروی مخدر هستند. و یاری مصرف دلخواهی داروی مخدر به وکیلان توانسته است که کلوکافین و روکوتین مکمل به کشور را استثنی و از توزیع آن ممانع شد. از این روزها مصرف جیوه ایستادن عوامل ایجاد کننده اکس و... که در قلب قرص، آدامس (آپلیک)، کمپسول، پودر و آمپول تعبیه و به بازار عرضه منع و ممنوع گردید.

یک کارشناسی مسائل اجتماعی در امور احتیاجات جوانان می‌گویند ترویج مصرف مواد مخدر به خصوص قرص اکس و پیچین "ترمیان" جوانان به قدری زیاد شده که سالانه به تعداد هزاران های شبانه با پذیرایی اکس افزوده می‌شود و جوانان آن را توهم تخلیه روانی و انرژی می‌پندارند. توانی و معتقد است جوانان به خاطر آنکه اثر این قرصها بیش از چند ساعت نیست، به آن گرایش پیدا می‌کنند. اما باید به جوانان هشدار داد، قرص‌های روان گردان تنها موادی هستند که در خانواده مخدرها

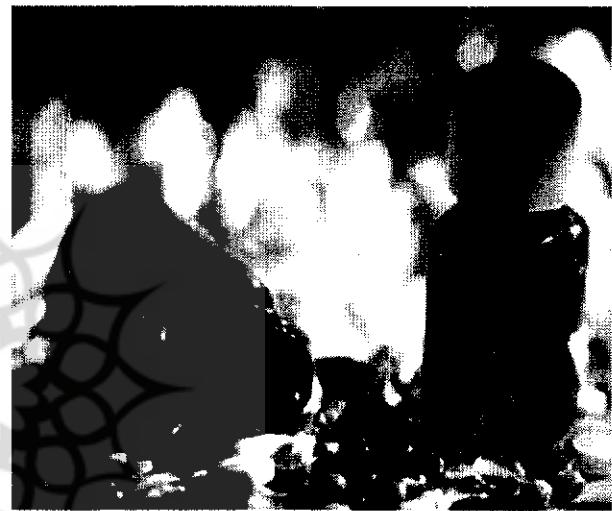
گردند. در این هنگام یکی از جوانان که نسبت به دوستاشن درشت‌تر بود و مدعی بود، این قرصها در بدن او اثری ندارد، چند قرص را پشت سر هم قورت داد. اما مدتی بعد حاشش دیگر گون شده و شادی و شفف کاذبی را که قرص‌ها به آنها بخشیده بود را تبدیل به نگرانی شدید گرد.

بدین فریب جوانان به دلیل وخیم شدن حال دوشهشان او را به بیمارستان لقمان‌الدوله رسانند. دقایقی طول نکشیده بود که جوان به خاطر مسمومیت شدید بر روی تخت بیمارستان جان سپرد در پی این حادثه دلخراش پلیس محلی که از طریق پرسنل بیمارستان از ماجرا باخبر شده بود، در محل حضور یافت و بعد از تحقیقات مقدماتی هر ۹ جوان را به خاطر دست داشتن در مرگ دوستشان بازداشت کرد. یک روز بعد از ماجرا با اعلام گزارش پلیس که حکایت از وقوع این حادثه دلخراش داشت، روزنامه‌ها و رسانه‌ها به بررسی این مطلب پرداخته و سازمانها در میتینگ‌ها و جلسات مختلف به بحث و گفتگو درباره این ناعضل که به تازگی دامن گیر جوانان و

عقربه‌های ساعت بعد از ظهر پنج شنبه یکی از روزهای بهاری را نشان می‌داد که ده نفر از جوانان یکی از خیابانهای از ما بهترین طبق برنامه‌ای که از یک هفته قبل برای خود طرح زیزی کرده بودند، برای گذراندن تعطیلات آخر هفته در خارج از شهر با اتوبیل‌های آخرين مدلشان به راه افتادند. پس از چند ساعت کورس گذاشتن در خیابانهای تهران یکی پس از دیگری به سمت کارخانه متروکه‌ای در جاده قم به راه افتادند. آفتاب کاملاً غروب کرده بود که به مقصد رسینند با گرفتن ترمزهای پی در پی سکوت مرگباری را که در منطقه حکم‌فرما بود شکستند.

در یک چشم بهم زدن بساط خودشان را داخل کارخانه متروکه پنهن گردند.

دقایقی بعد در حالی که موسیقی پخش اتمبیل‌هایشون تا آخرین درجه بلند بود، بر سر بیگانین قرص‌های "اکس" با هم مسابقه گذاشتن آنها بدون پخش کنندگان خرد پا خریده بودند با هم بالا انداختند. به دنبال آن شروع به مصرف مواد دیگر نیز

آسیب مستقیم به مغز وارد می‌کنند و تأثیر آنها طولانی مدت است.

یکی از جوانان ۱۸ ساله که بای ثابت پارتی‌های شبانه است، می‌گوید، پس از د دقیقه از مصرف قرص اکس "احساس شادی داری. احساس می‌کنی حتی اگر بدنترین دشمنت هم در حضور است، دوستش داری. د دقیقه پس از مصرف قرص اگر سر جایت نشسته باشی احساس غصه و دلتگی می‌کنی و دلت می‌خواهد مدتها گریه کنی. ولی اگر اقام به رقصیدن و تلاش کنی می‌توانی ۴۸ ساعت به صورت مداوم

نایاب... قرص اکس این بلا را به سرم آورد است.

بهرام یکی دیگر از قربانیانی که ۱۶ سال بیشتر ندارد و تنها یک بار نصف قرص اکس مصرف کرد، بر اثر مسمومیت این قرص کبد خود را از دست داده و منتظر است تا پزشکان بخشی از کبد برادرش را با یک عمل جراحی به او پیوند بزنند.

طبق آمارهای انجام شده سنه داده شده که دو درصد مردم آمریکا حداقل یکبار از این قرص مصرف کرده‌اند و هم اینک مصرف این قرص‌ها در ایران به خصوص در یکسال اخیر در پارتی‌های شبانه به شدت افزایش یافته است. بطوری

که جوانان تحصیل کرده و مرفه، مصرف کنندگان اصلی این داروها هستند. لازم است

عموم مردم و پزشکان با اثرات سوء مصرف این داروها آشنا شوند. اکستازی یکی از مشهورترین مواد اعتیاد‌آور در میان جوانان امروزی است.

فرمول اصلی قرصهای اکستازی متیلین دی اکسی مت آمفتابین با علامت اختصاری MDMA یا ۳ و ۴ متیلین دی اکس مت

امفتامین است که به اکستازی، اکستازی، XTC و X (اکس) معروف است و در ایران نیز به نام قرصهای شادی اور یا روان گردان شناخته شده است.

بدون توجه به اطرافیان به این کار ادامه بدھی. ولی تأثیر بلا منقطع "اکس" از ۱۲ شب تا ۸ صبح روز بعد است.

جوانان هر روزه در میان ما و جمع‌های دوستانه خود برای آنکه یک شب شادی و پرنشاط را پشت سر بگذرانند از این قرص‌ها مصرف می‌کنند. اما هیچ کدام از آنان از اینکه داروهای روان گردان، از مواد مخدر تشکیل شده و عوارض پس از مصرف آن اطلاع دقیقی ندارند.

***

"مریم" دو بار در هفته به بخش دیالیز یکی از بیمارستانهای تهران می‌رود و چهار ساعت طاقت فرساری تخت دیالیز دراز می‌کشد و منتظر می‌ماند تا خون از یک لوله قطور وارد دستگاه شود و از لوله‌ای دیگر به بدنش منتقل شود. وقتی از او در باره علت بیماری اش سوال می‌شود، چشمان جوان و غمگینش را به من می‌دوزد و می‌گوید، جنس خوب، رفیق

بزرگترین گروه "اکس باز" گمان می‌کرد با مصرف این قرص‌ها به روشنایی می‌رسد

پس از مصرف فک‌زدن‌های غیر طبیعی ادامه می‌یابد و تمایل شدید برای مصرف مجدد این ماده پس از افت تأثیر اولیه از جمله آثار مخرب آن است.

این قرصها اثرات منفی شدیدتری از جمله اثرات شدید احساسی، اختلال در خواب، کابوسهای شبانه، ایجاد اضطراب، دیوانگی، پاره‌گی زبان، عدم تمکن، فراموشی، اختلال در یادگیری، افزایش دمای بدن و کاهش آب بدن، تهوع و استفراغ، کاهش سدیم خون بر اثر مصرف زیاد مایعات، سردد،

می‌کند و باعث افزایش شدید احساس خوب بودن، افزایش انرژی، احساس تمایل برای ارتیاط با دیگران و احساس تعلق و نزدیکی به دیگران، احساس عشق و سرخوشی، دست و دلباذی، افزایش هوشیاری و درک موسیقی، افزایش حس‌های بویایی و چشایی، احساس تجربه و حالات روحی جدید در زندگی و احساس روشنایی را در فرد ایجاد می‌کند. همچنین به علت افزایش انرژی، افراد مصرف کننده تمایل

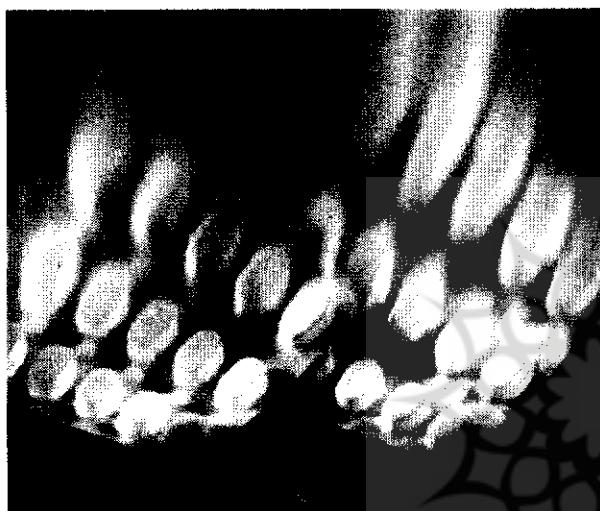
مواد انرژی‌زا و شادی بخش برای کاهش مصرف سایر مخدرها مثل "هروئین" تشویق شد. بطوری که مصرف آن در اروپا در سال ۱۹۹۵ از ۵۰۰ هزار قرص در سال به ۳۰ میلیون قرص در دو سال بعد رسید. بر اساس آخرین آمار، موارد مرگ از ناشی مصرف اکستازی در اروپا ۴۰۰ درصد افزایش داشت. از این رو کسانی که زندگی‌شان با مصرف این دارو نابود شده‌اند این قرص با عنوان کوکائین می‌مانند "ریو" نام می‌برند. از سال ۲۰۰۰ با کاهش تولید مواد مخدر در افغانستان، ورود و مصرف قرصهای روان گردان به

صرف داروهای توهم‌زا و داشتنده، داروهایی که می‌توانست هراس شباهی جنگ و فریادهای زخمی همسنگرهای را از یاد ببرد و در مقابل چنان نشاطی را به بیماران جنگ بددهد که انگار هرگز گرفتار جنگ و خونریزی نشده‌اند. این آغاز علی‌صرف اکستازی بود، دارویی که بعد‌های مشخص شد، لطمات و خطرات روحی آن به مراتب بیشتر از یک جنگ جهانی است. با وجود اینکه مصرف این دارو ها در سال ۱۹۸۵ در آمریکا منوع اعلام شده، ولی باز هم در سالهای اخیر مصرف آن در این کشور خصوصاً در پارتی‌های

سرگیجه، تشنجه، سرکوب شدید خون‌سازی مغز استخوان، خستگی و افسردگی شدید تا پک هفتنه پس از مصرف، احتمال اعیاد جسمی و روانی، احتمال مسمومیت بعدی، صدمه به اعصاب مغزی و بزرگ شدن پستان در آفیلان و درد، همچنین دختران جوان در صورت مصرف اکستازی، در معرض خطر بیشتری برای ابتلاء به افت سدیم خون و به دنبال آن تشنج هستند. گفتنی است، مصرف این دارو، ایجاد بی‌پرواپی و رفتارهای جنسی محافظت نشده و مکرر را به دنبال دارد که در نتیجه ارتباط نزدیکی میان مصرف اکستازی و ابتلاء به ایندر دیده شده است.

فردی که از این قرص‌ها مصرف کرده می‌گوید: مضراتی که اکستازی دارد، بعد از تمام شدن اثر آن مشخص می‌شود. بعد از آنکه این قرصها را مصرف کردید، ۳ تا ۳ ساعت هوش و حواس درستی ندارید، یعنی در لحظه اول همه چیز خوب به نظر می‌رسد. به قدری دچار هیجان و شادی می‌شود که وحشیانه می‌رقصدید. ولی بعد از پایان اثر آن تمام چیزهایی که در اطراف شما زیباترین شکل موجود را به خود گرفته بودند، بسیار زشت و وحشتناک می‌شوند.

اما اینکه قرص‌های روان‌گردان چگونه پای خود را به جامعه بشری باز کردند حکایت دیگری دارد. تاریخچه تهییه این داروها بر می‌گردد به سال ۱۹۱۴، این ماده نخستین بار در شرکت داروسازی "مرک آلمان" به عنوان کم‌کننده اشتها مورد استفاده قرار گرفت که به علت اثرات سوء آن از رده مصرف

ایران افزایش بیشتری یافت و این تولیدات دنیای غرب وارد کشور ما شد. سرانجام اکستازی در ایران با ایجاد برخی تغییرات در ماه اصلی آمیختامین، در آزمایشگاه‌های غیر مجاز تولید شد چنانچه امروزه شاهد آن هستیم که این داروی سرخوشی مفرح در بازارهای ایران به راحتی خرید و فروش می‌شود و سودجویان با این ادعای که آنها بی خطر هستند و شما را آرام می‌کنند در کتابن را بالا می‌برد و... مصرفش را به همه خصوصاً جوانان توصیه می‌کنند.

یکی از فروشنده‌گان می‌گوید: کسانی که می‌خواهند در منزلشان "اکس پارتی" بگیرند، به تعداد تمام میهمانهایشان از این قرص خریداری کرده و در اختیار آنان قرار می‌دهند.

او در ادامه می‌افزاید؛ جلوی در بسیاری از مدارس قرص استامینوفن کدئین دار بجای "اکس" با قیمت ۳۰۰ تا ۴۰۰ تومان در اختیار دانش آموزان قرار می‌گیرد.

کسانی که در این قبيل میهمانی‌ها شرکت می‌کنند، کسانی که در این قبيل میهمانی‌ها شرکت می‌کنند هماهنگ و عجیب هستند به صورت یک سان لباس می‌پوشند تا خود را به

صورت یک گروه در آورند. بزرگترین گروه اکس بازها فرقه (لین پت) بود. اعضاً این فرقه گمان می‌کردند که با خوردن قرص‌های اکستازی به روشانی می‌رسند.

اما اصطلاح اکس پارتی در باره مجالسی بود که معمولاً از ابتدای شب تا بامداد طول می‌کشید. این میهمانی‌ها با رقص‌های تند و متmandی و پخش موسیقی‌های مخصوص همراه بود. در این میهمانی‌ها، قرص‌های اکستازی در ظرف‌هایی دست به دست می‌چرخید. معمولاً همه شرکت کننده‌گان میهمانی‌های ریو، اکستازی مصرف نمی‌کنند. ولی همه آنها شاهد مصرف این قرص‌ها هستند. در دوره زمانی خاصی در اروپا نیز مصرف این

قرص‌های اکستازی را در ایران با فام قرص‌های اکس یا روان‌گردان می‌شناسند

خارج شد. در دهه ۷۰ میلادی این دارو کاربرد مجدد یافت و از آن برای کمک به بیان احساسات بیماران استفاده شد که در سال ۱۹۸۴ با اثبات اثرات منفی آن روی مغز حیوانات آزمایشگاهی مجددأز رده خارج شد. در جنگ جهانی اول بود که این داروها گریبان‌گیر سربازان آلمانی شده و دوبار آنان را قربانی کرد. یک بار وقتی مجبور شان کردند برای فتح دنیا، سینه‌هایشان را ماج گله‌ها کنند و یکبار دیگر وقتی که برای درمان آسیبهای روانی جنگ، آنها را به

مخاطرات ناشی از مصرف اکستازی را جزئی جلوه می‌دهند. یکی از علل افزایش مصرف این دارو تبلیغات غلط و غلوامیز در مورد آن است. مبلغان آن می‌گویند آثار مضر این دارو بیشتر از الکل و تباکو نیست.

یک کارشناس کاهش تقاضای مواد مخدر سازمان ملل، یکی از دلایل گرایش جوانان به مواد روان‌گردن را ناشی از حس کنجکاوی آن دانست و خاطرنشان کرد، به دلیل همین حس کنجکاوی، جوانان فکر نمی‌کنند که ممکن است این گونه مواد خطرناک، اعتیادآور و مخرب باشند.

هر فردی ممکن است به دلایل مختلف داروهای نشاط‌آور را امتحان کند. بسیاری از جوانان تحت تاثیر سخنان دوستان خود، در مورد ایجاد احساسات هیجان انگیز کاذب و از بین رفتن ممنوعیت‌های اخلاقی، از این ماده استفاده می‌کنند. تنفس و مشکلات خارج از توان فرد نیز مشوقی برای هر کدام از مصرف کنندگان حکم تایید را دارد و تنهایی نمی‌تواند دلایل قانع کننده‌ای برای شروع مصرف آنها باشد. بعضی افراد برای رهایی از آلام ناشی از صدمات روحی یا مشکلات جسمی به این دارو پناه می‌برند. فرار از افسردگی، رسیدن به آرامش، داشتن زندگی شادتر و ایجاد تنواع در روند یکنواخت و مایوس کننده زندگی از دیگر دلایل روی آوردن جوانان به این قبیل مواد است. اما علت هر چه باشد، این داروها راه حلی موقتی برای فرار از مشکلات هستند و پس از محو آثار مصرف، مشکلات و احساسات ناخواسته، به شکلی شدیدتر و سخت‌تر از حالت اولیه بروز می‌کنند و به مرور فرد به مقدار بیشتری از این داروها برای تحمل مشکلات جدید

ضعیفی که دارند با قیمتی ارزان و یا گزاف فروخته می‌شوند.

موضوع پر اهمیت دیگری که در بحث قرصهای اکستازی وجود دارد، الگوی مصرف داروهای نشاط‌آور است.

طی تحقیقی که در سال ۱۳۸۰ از سوی کارشناسان سازمان مبارزه با مواد مخدر

انجام شده مشخص شده که بیش از ۴۰ هزار نفر در ایران این داروهارا تجربه کرده‌اند که بخش عمده‌ای از مصرف کنندگان اکستازی را دانش آموزان و نوجوانان تشکیل می‌دهند.

دکتر مفیدی علت تمايل مصرف کنندگان اکستازی به استفاده گروهی از آن را چنین عنوان

وی بالشاره به انواع قرصهای آکس می‌گوید: قرصهای آکس به ۲ صورت در بازار موجود است. که اغلب توسط مواد فروشان تهیه می‌گردد. نوع اول قرص‌های سفید کوچکی است که پاکستانی و با قیمت ۴۸۰ تومان فروخته می‌شود و نوع دوم اروپایی است که درشت‌تر از معمول بوده و به قیمت ۸۸۰ تومان فروخته می‌شود. مصرف این قرص بیش از حد معمول می‌تواند اثرات مخرب داشته باشد.

قرص‌های شادی بخش یا روانگردن که در بین جوانان متناول شده با رنگ‌های مختلف آبی پررنگ و کمزونگ‌های خاکستری، صورتی و قرمز شبیه اسمرتیز، با طرح و نشانه‌های مختلف عرضه می‌شوند که عمدۀ ترین این قرصهای، با مارک‌های مرسدس بنز، میتسوبیشی، KO، صلیب سرخ، دولفين، لنگر، طرح پرنده‌گان، رنو، سان شاین، سوپرمن، هوندا، اپل، امگا، پلیکان، لاو، اف ا، ۰۰۷، استار، هیولا، پروانه قرمز، اینترنت و هبی نس و غیره بوسیله شبکه‌های قاچاق تولید و در

کشورهای مختلف توزیع می‌شوند. حالت بعد مصرف این مواد را سفر یا trip می‌گویند.

لازم به ذکر است، به علت قابلیت ساخت و تولید این قرصها در لبراتوارهای داخلی، خطر وجود مواد اضافی در آن و عوارض آن بسیار است. آنچه که در پی تحقیقات ثابت شده این است که قیمت قرصهای روان‌گردن در کشور متغیر است. یکی از مصرف کنندگان در باره علت تفاوت قیمت این قرصها می‌گوید آنها به دلیل اثرات قوی و یا

قرص آکس "برای اولین بار در سال ۱۹۱۴ در آلمان تهیه شد"

خود نیازمند می‌شود.

دکتر مصطفی اقليما استاد دانشگاه تهران نیز علت گرایش جوانان بخصوص دانش آموزان به این داروها را ناسازگاری والدین با هم دیگر، عدم امنیت در خانواده وضع نامناسب اقتصادی، همنشینی با دوستان ناباب، غم سرگردانی و احساس کمبود محبت از جانب جامعه می‌داند. در این میان برخی از دانش آموزان نیز علت گرایش خود به مواد مخدر را قابل دسترسی در مدرسه و ارزانی آن اعلام می‌کنند و مدعی هستند چون در مدرسه کسی به آنان شک نمی‌کند و ماموران انتظامی نیز بطور محسوس به مدارس نظارت ندارند، خرید و فروش در مدرسه راحت‌تر از بیرون است.

آن همچنین از احساس خوشایندی که پس از مصرف مواد مخدر دست می‌دهد یاد می‌کنند و می‌گویند پس از مصرفه دچار خود بزرگ‌بینی می‌شویم، احساس می‌کنیم که شخصیتمان کامل‌تر شده است.

یک کارشناس مسائل اجتماعی، نیز برآورده نشدن بعضی از انتظارات جوانان در اجتماع و محیط خانه و مواجه شدن با بن‌بست عاطفی را از عوامل گرایش به این داروها می‌داند.

سؤال اینجاست که آیا قرصهای اکستازی اعتیار‌آور است یا خیر؟ دکتر محسن وزیران رئیس اداره پیشگیری و درمان سوء مصرف مواد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پژوهشی

می‌گوید: مصرف این نوع داروها مانند سایر مواد مخدر بالذات همراه است و فرد را تحریک به مصرف دوباره می‌کند. مشابه آنچه در بقیه مواد مخدر صادق استه پس از یکی دو بار مصرف دارو دل‌بالاتری لازم است تا

فرد ارضاء شود. به گفته وی، اکستازی اعتیاد جسمانی ندارد. ولی واپستگی روانی فرد را به دنبال دارد. گروهی از افراد بطور ژنتیکی دارای استعداد گرایش به اکستازی هستند. این افراد کسانی هستند که مراکز پاداش در مغز آنها ضعیف عمل می‌کند. در نتیجه این نقصان، آنان نیاز به یک عامل خارجی دارند

با توجه به این مساله که اکستازی یک داروی کشنده، اما با ظاهری گول زننده است و مصرف کشنده را برای مدت بسیار کوتاه به عالم رویا می‌برد و از سویی دیگر آمار بروز رفتارهای پر خطر در مصرف کشنده‌گان هشدار می‌باشد، لذا این مسائل، دولتها را بر آن داشت تا گام‌های مؤثری در جهت پیشگیری از گرایش به داروهای مخرب شادی افزای بردارند.

دولت ایران نیز در این باره اقداماتی انجام داده است. در این رابطه جانشین ستاب مبارزه با مواد مخدر با اشاره به اعلام موقیت پلیس ایران در امر مبارزه با مواد مخدر از سوی سازمان ملل در ایران درخصوص داروهای روان‌گردن که از مرزهای غربی و ورودی فرودگاه‌ها به کشور وارد می‌شوند، تأکید می‌کند، درخصوص این داروها تاکنون موفق به دستگیری باندهای فعل نشده‌ایم. و هیچ شبکه‌ای با عنوان توزیع کشنده قرص‌های روان‌گردن دستگیر نشده است. البته شایعات همیشه وجود دارد. ولی با این حال مدخل ورودی این قرص‌ها، فرودگاه‌های کشور است. از سوی دیگر در سیستم فلی تناها با مواد مخدوش که از سوی سازمان ملل تعریف شده است برخورد می‌کنیم. وی همچنین معتقد است، برخورد با این قبیل داروها از وظایف وزارت بهداشت و درمان است.

سرهنجک علی سماواتی "کارشناس ارشدمبارزه با مواد مخدر ناجانیز، از وجود کلاسهای تخصصی برای ماموران انتظامی درخصوص شناسایی قرص‌های روان‌گردن در فرودگاه‌های کشور خبر می‌دهد و می‌گوید: با بدست اوردن تصاویر قرص‌ها، کار آموزشی را شروع کرده‌ایم و با همین آموزش‌های اولیه توائسته‌ایم ۲۰۰۰ قرص روان‌گردن را از قاچاقچی‌ها در فرودگاه مهرآباد کشف و ضبط کنیم.

حال با این اقدامات انجام شده امید آنست که بطور کامل از ورود این داروها جلوگیری شود. ولی آیا این اقدامات کافی هستند؟ و اصولاً چه اقداماتی صورت گرفته تا جلوی افزایش بی‌رویه مصرف روان‌گردن‌ها گرفته شود؟!

بیش از ۴۰ هزار نفر در ایران قرص‌های روان‌گردن را تجربه کرده‌اند